Eduskunnan talousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS 76/2024 vp. – VASTINE TALOUSVALIOKUNNALLE ANNETTUIHIN ASIANTUNTIJALAUSUNTOIHIN

Työ- ja elinkeinoministeriön puolesta esitän otsikkoasiassa kunnioittavasti seuraavan.

Vastine koskee seuraavia valiokunnan ministeriön käyttöön 20.9.2024 toimittamia asiantuntijalausuntoja:

- Elinkeinoelämän keskusliitto (*EK*) 19.9.2024 – jäljempänä kohta 1
- Finanssiala ry (Finanssiala) 19.9.2024 – jäljempänä kohta 2
- Finnish Business and Society ry (*FIBS*) 19.9.2024 – jäljempänä kohta 1
- Finnwatch ry (Finnwatch) 12.9.2024 – jäljempänä kohta 2
- Keskuskauppakamari 19.9.2024 – jäljempänä kohta 3 ja 4
- Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo ry (*Pellervo*) 7.9.2024 – jäljempänä kohta 1
- Pörssisäätiö 16.9.2024 – jäljempänä kohta 1
- Sivistysala ry (Sivista) 16.9.2024 – jäljempänä kohta 5
- Suomen Tilintarkastajat ry (*Tilintarkastajat*) 19.9.2024 – jäljempänä kohdat 3 ja 5
- Verohallinto 17.9.2024 – jäljempänä kohta 4.

1. Esitystä yleisesti kannattavat lausunnot

Lausunnonantajista *EK*, *FIBS*, *Pellervo* ja *Pörssisäätiö* suhtautuvat hallituksen esityksen ehdotuksiin kategorisen myönteisesti. Koska ne eivät myöskään esitä oma-aloitteisia muutos- tai täydennysehdotuksia, jäljempänä ei käsitellä mainittujen tahojen lausuntoja lähemmin.

2. Kokorajojen korottamista vastustavat kannanotot

Finnwatch katsoo, että ehdotuksen vaikutukset olisivat negatiiviset. Kestävyysraportoinnin piirissä olevien yritysten määrän radikaali pieneneminen heikentäisi merkittävästi sidosryhmien tiedonsaantia mm. yritystoiminnan ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksista. Raportointivelvoitteilta vapautuminen johtaisi järjestön mukaan suurella todennäköisyydellä myös siihen, että yrityksissä tehtävää vastuullisuustyötä leikattaisiin, sillä raportointivelvoitteet ovat tällä hetkellä yksi keskeinen kannuste vastuullisuusasioista huolehtimiselle. Näiden seikkojen vuoksi muutosesityksestä tulisi luopua ja pysyttää yritysten kokorajat nykyisillä tasoillaan.

Finanssiala puolestaan katsoo, että ehdotettu raja-arvojen korotus muun muassa nostaisi entisestään raportoinnin epäsuhtaa pankkien ja muiden finanssilaitosten datatarpeiden kasvaessa niiden asiakasyrityksistä. Esimerkiksi pankeilta edellytetään tietoja kaikista niiden asiakkaista koosta riippumatta eli myös mikro- ja pk-yrityksistä. Näiden osalta pankkien täytyy perustaa tietonsa erilaisiin estimaatteihin, mikä kasvattaa pankkien kustannuksia. Tietoja voidaan joutua keräämään myös kahdenvälisesti, mikä on raskasta molemmille osapuolille, niin yrityksille itselleen kuin pankeille. Jos tietoja ei ole saatavilla tai niiden hankkiminen vie aikaa, se voi vaikuttaa yrityksen mahdollisuuksiin saada rahoitus- ja muita finanssipalveluita.

TEM-vastine

- Hallituksen esityksessä ehdotettu raja-arvojen korottaminen vastaa sitä, että hallitusohjelmassa (Vahva ja välittävä Suomi 20.6.2023, s. 101) pidetään tarpeellisena välttää EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä. Korottamismahdollisuuden hyödyntämättä jättämi-

nen tarkoittaisi tällaista lisäsääntelyä tosiasiallisesti Suomessa. Ilman rajojen korottamista suomalaisten yritysten hallinnollinen rasite voisi muodostua suhteellisesti eurooppalaisia kilpailijoita suuremmaksi.

- Toisaalta pidämme eritoten kestävyysraportoinnin osalta markkinamekanismia merkityksellisenä. Käsityksemme on, että rahoituksen kustannus ja saatavuus ovat omiaan ohjaamaan lakisääteisen raportointivelvollisuuden ulkopuolelle jääviä toimijoita – etenkin niitä, jotka kooltaan eivät aivan yllä suuryritysluokkaan – siihen, että ne julkaisevat ja antavat finanssilaitosten käyttöön merkityksellisiä tietoja kestävyystoimistaan. Kirjanpitolaki tai muu lainsäädäntö ei estä finanssilaitoksia korottamasta rahoituksensa hintaa sellaisille ”lähes” suuryrityksille, jotka eivät julkista kestävyystietoja oma-aloitteisesti eli muuten kuin pakottavan lainsäännöksen velvoittamina.
- **Kannanotto:** Edellä esitetyin perustein katsomme, etteivät mainitut lausunnot anna aihetta tarkistaa hallituksen esityksen ehdotuksia.

3. Yritysluokkien keskinäinen suhde

Sen ohella, että *KKK* kannattaa yritysluokkien raja-arvojen korottamista hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla, järjestö huomauttaa, että kirjanpitolain (1336/1997, jäljempänä *KPL*) 1 luvun 4 c §:n 2 momentin[1] keskikokoisen yrityksen määritelmä on jäänyt epäselväksi tavalla, joka olisi selvyyden vuoksi syytä oikaista: määritelmän sanamuoto ei sulje keskikokoisen yrityksen soveltamisalasta pois mikro- ja pienyrityksiä, vaikka tämä ei voine olla lainsäätäjän tarkoituksena. Niin ikään *Tilintarkastajat* tekee samankaltaisen ehdotuksen. Lisäksi *Finanssiala* ehdottaa, että nykyiset KPL 1 4a – 4 c §:t olisi hyvä järjestää uudelleen pienimmästä yrityskoosta suurimpaan seuraavasti: 4 a § Mikroyritys, 4 b § Pienyritys- ja keskikokoinen yritys sekä 4 c § Suuryritys.

TEM-vastine

- Pidämme laintulkinnallisen logiikan mukaisena, että kirjanpitolain yrityskokojen määritelmät ovat toisensa poissulkevia. Kirjanpitolautakunta on jo lausunnossaan 2070/2024 esittänyt tämän mukaisena kannan: ” *Kirjanpitolautakunta pitää selvänä, että pienyrityksen ja keskisuuren yrityksen määritelmien keskinäinen soveltamisala määräytyy tilinpäätösdirektiivin tarkoittamalla tavalla. Tilinpäätösdirektiivi on 4.5 artiklan mukaisesi tarkoitettu pienyritysten (ml. mikroyritykset) osalta maksimidirektiiviksi, eikä Suomessa tai muussa EU:n jäsenvaltiossa voida sallia pienyrityksille tarkoitettuja helpotuksia laajemmin sovellettaviksi kuin mitä tilinpäätösdirektiivi edellyttää. Näin ollen yritys, joka täyttää keskisuuren yrityksen määritelmän, ei voi soveltaa pienyrityshelpotuksia huolimatta siitä, että saman yrityksen kohdalla täyttyvät myös pienyritysmääritelmän kriteerit*.”
- **Kannanotto:** Katsomme kuitenkin, että asia voidaan tässä yhteydessä selventää myös lain tasolla siten, että KPL 1 luvun 4 c §:n 2 momentti muutettaisiin kuulumaan seuraavasti (lisäys alleviivattu): ”*Tässä laissa tarkoitetaan keskikokoisella yrityksellä kirjanpitovelvollista, <u>joka ei ole mikroyritys eikä pienyritys ja</u> jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi 1 momentissa tarkoitetuista raja-arvoista*.”[2]

4. Tilintarkastusta koskevat rajat

Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, ettei hallituksen esityksellä rajoiteta tilintarkastusvelvollisuutta nykyisestä. Jos tilintarkastusvelvollisuuden perustuvia rajoja nostettaisiin, olisi se Verohallinnon lausuman mukaan omiaan lisäämään harmaata taloutta. Toisaalta *Keskuskauppakamari* puolestaan katsoo, että johdonmukaisuuden vuoksi myös tilintarkastusvelvollisuuden raja-arvoihin olisi tehtävä vähintään vastaava 25 %:n inflaatiokorjaus.

---

[1] Mainittu lainkohta kuuluu nykymuodossaan seuraavasti: ” *Tässä laissa tarkoitetaan keskikokoisella yrityksellä kirjanpitovelvollista, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi 1 momentissa tarkoitetusta raja-arvosta*.”

[2] Tämä muotoilu perustuu Tilintarkastajien lausunnossa esitettyyn lähes samasanaiseen ehdotukseen.

TEM-vastine

- **Kannanotto:** Ottaen huomioon tilintarkastukseen kohdistuvien yhteiskunnallisten tarpeiden moninaisuuden, emme pidä tarkoituksenmukaisena, että tämän lakiesityksen yhteydessä, joka on tarkoitettu kirjanpitolain yrityskokoja koskevien raja-arvojen inflaatiotekniseksi päivitykseksi, olisi perusteltua puuttua tilintarkastuksellisiin raja-arvoihin. Tilintarkastusvelvollisuuden aikaansaavasta yrityskoosta säädetään tilintarkastuslaissa (1141/2015, 2 luku 2 §), joka ei kuulu käsillä olevan hallituksen esityksen piiriin. Näiden rajojen mahdollinen uudelleenarviointi edellyttäisi käsityksemme mukaan tilintarkastusvelvollisuuden perusteellista tarkastelua kokonaisuudessaan.

5. Suurkonsernin raja-arvon määrittämismenettely

Tilintarkastajat kiinnittävät huomiota tilinpäätösdirektiivin (2013/34/EU) 3 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan ”*[j]äsenvaltioiden on sallittava, että 24 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua eliminointia ja mahdollista 24 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua eliminointia ei tehdä laskettaessa tämän artiklan 5–7 kohdassa esitettyjä raja-arvoja. Tällöin taseen loppusumman ja liikevaihdon raja-arvoja on korotettava 20 prosentilla*.”[3] Tilintarkastajat ehdottavat kirjanpitolain 1 luvun 6a §:n täsmentämistä edellä siteeratun artiklakohdan mukaiseksi.[4]

TEM-vastine

- Mainitussa artiklassa kuvattu laskentatapa on menettelyvaihtoehto, jonka käyttäminen on Suomessa mahdollistettava direktiivin perusteella. Velvoittavuus käy ilmi artiklan velvoittavasta sanamuodosta: ”Jäsenvaltioiden on sallittava”. Näin ollen pidämme perusteltuna menettelyvaihtoehdon sisällyttämistä kirjanpitolakiin käsillä olevan hallituksen esityksen yhteydessä. Tämä vastaa sitä, että hallitusohjelmassa pidetään tarpeellisena välttää EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä. Menettelyvaihtoehdon poissuljenta tarkoittaisi tosiasiallista lisäsääntelyä Suomessa.
- Toisaalta menettelyvaihtoehdon olemassaolo ilmentää sitä, että direktiivin pääsääntönä on määrittely perustuen konsernintilinpäätökseen, jossa konserniyritysten väliset toimet (mm. keskinäiset ostot ja myynnit sekä velka-ja saamissuhteet) on eliminoitu. Myös tämä on tarpeen selventää laissa.
- **Kannanotto:** Edellä esitetyt täsmennystarpeet voitaisiin ottaa huomioon muuttamalla kirjanpitolain 1 luvun 6a §:n 2 momentti ja lisäämällä lainkohtaan uusi 3 momentti seuraavasti: [2 mom.] ”*Edellä 1 momentissa tarkoitettujen raja-arvojen ylittyminen määritetään perustuen emoyrityksen tilinpäätöspäivän konsernitilinpäätökseen, jota laadittaessa on tehty 6 luvussa tarkoitetut eliminoinnit*.” [3 mom.] ”*Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, raja-arvojen ylittyminen voidaan perustaa konserniyritysten yhteenlaskettujen lukuihin emoyrityksen tilinpäätöspäivänä, mutta tällöin liikevaihdon ja taseen loppusummien raja-arvot ovat 20 prosenttia suuremmat kuin mitä säädetään 4a ja 4 c §:ssä*.”

[3] Mainittu 3 artiklan 8 kohta sisältyi sellaisenaan jo vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivin alkuperäiseen muotoon. Direktiivin täytäntöönpanemista koskevasta hallituksen esityksestä 89/2015 vp. (s. 34-35) ei kuitenkaan ilmene, miksi tämä artiklakohta on jätetty huomiotta.

[4] Voimassaoleva KPL 1 luku 6a §: [1 mom.] ”*Tässä laissa tarkoitetaan: 1) pienkonsernilla konsernia, jossa ylittyy enintään yksi 4 a §:ssä säädetyistä raja-arvoista; 2) suurkonsernilla konsernia, jossa ylittyy vähintään kaksi 4 c §:ssä säädetyistä raja-arvoista*.” [2 mom.] ”*Edellä 1 momentissa tarkoitettujen raja-arvojen ylittyminen määritetään konserniyritysten yhteenlaskettujen lukujen perusteella emoyrityksen tilinpäätöspäivänä.”*

6. Osakeyhtiömuotoisen ammatillisen koulutuksen rajaaminen kestävyysraportointivelvoitteen ulkopuolelle

Sivista kiinnittää huomiota siihen, että voimassaolevan lain myötä voittoa tavoittelemattomista osakeyhtiömuotoista lakisääteisen koulutuksen järjestäjistä ne, jotka kuuluvat kooltaan suuryritys-luokkaan kuuluvat tulevat kestävyysraportointivelvollisiksi lukuunottamatta ammattikorkeakouluja, joiden osalta on säädetty poikkeus KPL 7 luvun 1 §:n 5 momentin toisessa virkkeessä.[5] Järjestön mukaan julkisin varoin toimivien ja julkista tehtävää hoitavien voittoa tavoittelemattomien koulutustoimijoiden rinnastaminen "suuryrityksiin" ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista.

TEM-vastine

- **Kannanotto:** Katsomme tasapuolisen kohtelun edellyttävän, että muut voittoa tavoittelemattomat koulutuksen tarjoajat rinnastetaan ammattikorkeakouluihin kestävyysraportointivelvoitteen poissuljennan osalta. Tämä voitaisiin toteuttaa täydentämällä KPL 7 luvun 1 §:n 5 momentin toinen virke kuulumaan seuraavasti. "*Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisiin ammattikorkeakouluihin eikä muihin lakisääteisen koulutuksen järjestäjiin, joiden toiminnassa ei tavoitella voittoa*."[6]
- Ehdotetulla viittauksella "lakisäätäisen koulutuksen järjestäjiin" tulisivat katetuiksi muun muassa koulutus, jota tarkoitetaan perusopetuslaissa (628/1998), lukiolaissa (714/2018), laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017), laissa vapaasta sivistystyöstä (632/1998) ja laissa taiteen perusopetuksesta (633/1998).

21.9.2024

Timo Kaisanlahti
johtava asiantuntija
040-5705032

[5] Mainittu lainkohta kuuluu: "*Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisiin ammattikorkeakouluihin*."

[6] Vaikka täydennysehdotus on sanamuodoltaan suppeampi kuin mitä Sivista esittää, se on tarkoitettu yhtä kattavaksi, kuitenkin sillä erolla, että poikkeus rajattaisiin koulutuksen järjestäjiin, eikä yleisesti "julkisen tehtävän" suorittajiin, kuten Sivista ehdotti. Niin ikään täydennysehdotus kattaa periaatteessa myös mahdollisuuden siihen, että koulutusta mahdollisesti tulevaisuudessa tarjoaisi osuuskuntamuotoinen toimija, kun taas Sivistan ehdotus rajautuu yksinomaan osakeyhtiöihin. – Sivistan tekstiehdotus kuuluu: "Poikkeus voitaisiin säätää osakeyhtiöille, 1) jotka suorittavat lakiin perustuvaa julkista tehtävää, joka edellyttää ministeriön tai valtioneuvoston toimilupaa, 2) jotka toimivat pääasiassa julkisella rahoituksella sekä 3) joiden toiminnassa voiton tavoittelu tai osingon jakaminen on lailla kielletty.")